

Narodni list

Pučki list za politiku i pouku.

„Nared bez narodnosti jest tielo bez kosti!“

Br. 37.

Volosko-Opatija u četvrtak 12. rujna 1901.

God. II.

Pučke škole u Istri.

II.

Čujte sada drugu, koju smo u posljednjem broju na svrši članka pod ovim naslovom obećali.

U „Pikolu“, o kome je već bilo govora u prvom članku prenešen je iz školskoga izvještaja broj škola u Istri. Svih je 204. Od tih je 1 njemačka, 70 talijanskih, 87 hrvatskih, 13 hrvatsko-talijanskih, 31 slovenska, 2 slovensko-hrvatske. Na to kliče „Pikolo“: Dostatne su te brojke, da se pokaže koliko su utemeljene i jedikovke slovenskih agitatora proti školskoj upravi, uzdržavanju od talijanske pokrajine“ (tako!).

Koliko rieči, toliko lopovščina, kakove može samo talijansko pero napisati.

Ne slovenski agitatori, nego hrvatski i slovenski narod u Istri, njegova glasila, i njegovi zastupnici dižu tužbe proti školskoj upravi, i zahtijevaju svoje pravo. Ne pokrajina talijanska, nego po većini svojih stanovnika hrvatska i slovenska, uzdržuje škole u Istri.

A da su tužbe i zahtjevi hrvatskoga i slovenskoga uaroda utemeljeni sliedi iz ovoga što ćemo sada reći.

Sudeć po brojkah, koje je „Pikolo“, kako govori, naveo moglo bi se misliti da se Hrvatima i Slovincem ne čini krivica. A „Pikolo“ je stvar tako i predstavlja, i dao biti onim koji mu aliop vjeruju i koji ne vide dalje od nosa. I u tom baš postoji lopovščina i bezobrazluk njegov i svih njegovih pristaka i podupiratelja.

Više je hrvatskih škola nego talijanskih, mnogo više hrvatskih i sloven-

skih skupa nego talijanskih. — Prema tomu ne čini se krivica Hrvatima i Slovincem. A ipak se čini, kolika!

Ko čita pomno i sam „Pikolo“ dalje, naći će tih krivica. Veli na priliku da je u kotaru Rovinjskom 15 razreda, dakle i 15 učitelja i učiteljica — dakako talijanskih. I to u dvih samo školah. A u dvih hrvatskih školah, na priliku na Bergudu i u Mošćenich su samo dva razreda dakle i dva učitelja. I niže dolji u „Pikolu“, gdje prenaša broj učitelja i učiteljica ovih debelo pogrešno kako smo zadnji put iztaknuli) naći će koliko je više učitelja i učiteljica Talijana nego li Hrvata i Slovincata.

Nego ipak stvar neće biti svakomu jasna. Neće bit na čistu, kakove su sve krivice na školskom polju koje se čine Hrvatima i Slovincem.

Za to evo nas, da svakomu pokazemo kako stvar stoji.

Nećemo se obazirati ni na hrvatsko-talijanske ni na slovensko-talijanske škole. Te su jednako naše i njihle, prem je i tu krivice, jer bi u većini tih slučajeva morale biti škole samo hrvatske ili slovenske.

Opaziti ćemo da je jedna škola sa putajućim učiteljem talijanska, jedna slovenska.

Iztaknuti ćemo, da su pomoćne škole talijanske samo četiri, a da je hrvatskih 26 a slovenskih 8. U njih se podučavaju u najviše slučajeva manje nego u redovitim školah, jer svećenici koji u njih podučavaju, ne mogu ni uz najbolju volju toliko se pačati školom koliko redoviti učitelji. Svećenici imaju i svoju duhovnu službu, a učitelji samo učiteljsku. Pokrajinsku školsku zakladu stoji pomoćne škole svaka po 80, po 120, najviše po 160 for. na godinu,

dođim redoviti učitelji stoje mnogo više od toga.

Kad odbijemo dakle hrvatsko-talijanske i slovensko-talijanske škole i putujuće učitelje, i pomoćne škole, onda je razmjer škola u Istri ovaj:

Talijanskih 65.
Hrvatskih 61.
Slovenskih 22.

Ako se te brojke prisposodi sa brojem Talijana na jednoj, i Hrvata i Slovincata na drugoj strani u našoj pokrajini već se vidi krivica koja se događa Hrvatima i Slovincem naprama Talijanom, jer je Hrvata samih u Istri više nego li Talijana, pak imaju manje škola nego Talijani, i jer je Hrvata i Slovincata razmjerno mnogo više nego Talijana.

Ali to nije sve, dapače to nije glavno. Najveća krivica vidi se iz ovoga što sliedi.

Škole nisu sve jednake. Njeke imaju samo po jedan razred, i po jedno učitelja, druge po dva, tri, četiri, pet, šest, sa paralelami još i više razreda.

Da ne mućimo čitatelje prevect sa brojkama, koliko je najme talijanskih, a koliko hrvatskih i slovenskih sa jednim ili više razreda, navesti ćemo samo skupni broj razreda sa pojedinimi naukovnimi jezici.

Talijanskih razreda je 191
Hrvatskih razreda je 86
Slovenskih razreda je 32.

Koliko razreda toliko učitelja i učiteljica i bez obzira na paralelne razrede.

Talijana je u Istri po posljednjem poznatom brojenju 118000 pak imaju 191 razred, odnosno 191 učitelja i učiteljica.

Hrvata je po istom brojenju u Istri 140000, pak imaju samo 86 razreda, odnosno učitelja i učiteljica. Premda je dakle u Istri više Hrvata nego li Talijana, to imaju Talijani više od dva puta više razreda i učitelja i učiteljica, nego li Hrvati.

Hrvata i Slovincata u Istri je po istom brojenju 185000, pak imaju skupa 118 razreda, odnosno učitelja i učiteljica. Premda je dakle u Istri Hrvata i Slovincata za jednu trećinu više nego li Talijana, to imaju Talijani za jednu trećinu više razreda i učiteljica nego li Hrvati i Slovinci.

Upravu preokrenuto, nego li bi imalo biti.

To je eto glavna, u nebo vapijuća krivica, koja se počinja Hrvatima i Slovincem Istre! A Talijani imaju još obraza klicati da nisu opravdane tužbe koje dižu Hrvati i Slovinci Istre i njihovi predstavnici proti školskoj upravi.

Mjera obučavanja ne sudi se po broju škola, nego po broju razreda. Koliko više razreda toliko više se može podučavati i toliko je više učitelja koji podučavaju i toliko više djece se može podučavati. Koliko je razreda, toliko je učitelja.

Prema tomu su i troškovi za škole Koliko učitelja, toliko učiteljskih plaća.

Uzmimo da se na svakoga učitelja i učiteljica, bez razlike da li je u gradu ili selu, da li je na talijanskoj ili hrvatskoj odnosno slovenskoj školi — premda se na talijanske pojedine više troši nego li na hrvatske i slovenske po novih plaćah, troši srednju učiteljsku plaću od 1200 kruna na godinu.

Prema tomu troši se na učiteljsko osoblje talijan. 191 x 1200 = 229.200 kruna na hrvatske 86 x 1200 = 103.200

PODLISTAK.

Uroki.

To je praznovjerje, ko se tako duboko ucepilo va ljudsku dušu, da ga imaju svi, bogati i siromahi, gospoda i kmeti. Ni škole ni libri, ni nauki nisu mogli verovanja va uroki iščupat iz naroda. Osobito va našoj Istre, kade je još narod va kulture zaostal zaradi pomanjkanja škol, je silno jaka vera va uroki; a da je temu tako, dosta se je samo malo obrnut oko sebe.

Svi va uroki vjeruju. I oni ki govore da ne daju, a teh ima puno med naučenimi i bogatimi, ako ih malo bolje popipnete i poškanđajate, nač ćete, da vjeruju i oni kako i drugi, a morda i više nego drugi. Ne vjeruje morda onako va celem ale onako općenito; ma ni ga med njimi, ki ne bi kakova škuljicu imel va stomanje, po koj se budi kakova prešuda ni uvukla i ostala. Tako n. pr. Petar ne vjeruje va nijednu fandoniju ma pur će se čuvat, da se petak ne obrije; Paval će se smet tem trubastarijam, kako uža reć, ma, va igre ga j' strah, da mu ko „zločesto oko“ blizu ne 'sede, zač bi za segurno zgrabil; treći ne bi dal ruki onemu ale onoj tanekoj za svo slato ovoga sveta,

zač je tvrdo uvjeren, da je va njem al va užoj zločesti duh al moć. I ki bi mogal sve nabrojiti ča ovaki Tome neverljivi vjeruju? Uroki su va krva, va zraku, svagde; ki prez te i te predsudi pride va jedan kraj, kade svi va to vjeruju, brzo će i on poverovat i postat još veći vjernik od drugih.

Uroki su danke različiti po vrsti i po tvrdoći verovanja, ma pur je to duboko uverenje za svakega.

Seljak al kmet drugačije će va to verovat od gospodar; duhtor, advokat će bit otrsli kakovu presudu previše — bedastu, ipak su zapravo svi pod utjecajem tega čučenja, jačega od svete vere, čvršćega od svakega uvjerenja; vreme potkrepljuje primjere, dava nove, ki to čučenje potvrđuju, uzakonuju i usaduju.

Uroki su trajna moć — kako se misli ka je, podvrgnuta nepromjenljiv zakonom. Ureć more se va razneh prilikah svaki čovek. Ona osoba ba, ka ima poseban vražju moć za ureć je držana za strašilo, od kega sve beži. — On ima vavek svoju paklenaku moć sobum; ako kega pogleda, ako pozdravi kega, ako se samo prikaže već je urekal. — Ne mislite, dragi čitatelji, da je to starac za izgorenem obranom, grđ al gobast al bolneh očij; ne uročitelj, to strašilo more bit

liep muž al mladić, pun manijeri, dobar, pošten i plemenit.

Ni duša ni telo nimaju niš posla s tem; narav je dala ovu prokletu moć, ka je va čoveke i va isto vreme zvan ujea, a osobito to je čudno, da moć ni va njegovoj vlasti. — Nego baš je zakon, da za storit uroki ne odlučuje niš volja uročitelja. Ako bi ligod, makar i sam „čovek od urok htel nekega ureć, da mu naškodi, postigal bi jušto protivno.

Ureć se najveć puti, ako se kega pohvali, ako se kega s nasladom gleda, ako se j' kemu dobrostvivo. Tako, ako se detetu reče: „Ko lepo dete! ke lepe očij! ki lepi vlašići! ki slatki obrazić!“ i ki zna ča, roditelji al rođjaki se ljuto prestraše i napune straha za svoje dete.

Ako se prijatelju reče: „danas dobro izgledaš, ale „imaš lepu cijeru“ al „danas si zdrav kako jabuka“, to je isto, kako oteć ga va nekoliko dana spraviv va grob.

Ja sam poznal materi, ke su žalosne bile, ča su njim deca imele puni i crjni obrazi, lepu glavicu, na koj bi se bilo reklo da zdravije cvate; i ljudi, ki su se žalostili da su lepoj jabuke nalični, ale da su malo debliji! Naravski: kako da se ki ne najde, ki bi rekali: „kake je debel! kako si zdrav! ala si pun!“ I vidite, to je kako da ste ga

nožem badnuli, neprestano će se va sebe zjdat. Ako takav kompliment dobremu prijatelju storite, će vas grdo gledat, al će se mučit i trpet z misljum, da ste mu eno z nekoliko besed podpisali testament.

Ureć se more kako ljuđe, tako i blaga i stvari. Kuća će se porušit, imanje će propast. Blago, osobito ako je lepo i zdravo, se gleda sa strahom, zač će se lahko nač ki će reć: „ki lepi vol! ki lepi prasac! ki kus od ovci!“ a to će bit jednako, kako učinit ih osušet al umret.

I još je tega. Ča mislite, da se more prez straha reć: „dobro mi je, imam teka (apetida) ja sam srećan i zadovoljan?“ — Ajbó, nanke pomislit; ta bi se sam urekal. Ja sam trpel od želudca: nizam mogal ni jist ni dobro probavljat. Kad bi mi bolje bilo ja ne bim mogal premućat, pak bim rekao ale: „danas imam krasan apetid“, ili: „večeras sam z guštom večeral“. To je bila muka i smrt; (kako je ona govorela) za našu staru devicu; i kad bi mi opeta luje bilo, vavek jedanut bi govorela, tvrdo o tom osvođočena: kako vam more bit dobro, kad sam sebe uroki storite, ako ste malo zdraveji? Za nju su „uroki“ bili uzrok, da je mane luje bilo.

Ovakova va malo besed je teško reć kako je ovo umovanje od silnoga utjecaja

kruna, na slovenske 32 + 1200 = 38.400.

Skupa dakle na hrvatsko i slovensko učiteljsko osoblje 147.600 kruna. A na talijansko 229.200 kruna!

To su dakako popriječne brojke obzirom na same temeljne plaće, bez obzira na razne doplatak.

To je dakle na najjednostavniji način predočeno, koliko se više plaća na talijanske učitelje nego li na hrvatsko i slovenske prema je Talijana onoliko manje nego Hrvata i Slovenaca. I ne da bi Talijani više plaćali nego li Hrvati i Slovenci. Učitelje i učiteljice, sve bez razlike plaća se iz zemaljske školske zaklade, a u tu školsku zakladu plaćaju jednake namete i jednake školske takse Hrvati i Slovenci kako i Talijani.

Stišće nam se pero među prsti, i nemožemo dalje o tom pisati. Ko ima oči neka čita, ko ima uši neka sluša, ko ima ljudskoga razuma, nek razmišlja a k tomu i pošteno sreće, neka sudi!

Dopisi.

Zamet, 9. sept. 1901. Kako je poznato ustrojilo se lanje va Zametu pevacko i tamburaško društvo „Sloga“, ko društvo lepo napreduje, a to se vidi najbolje s tega, aš je već priskrbelo lepe prostorije, ke će se sveučeno odpret u nedelju na 22. o. m. Ta dan bit će va Zameta takovo slavlje, kakovega se još ni tamo videlo. Sudelovat će više i drugih pevackih družav.

Dakle ki želi čut našega lepega pevauja, neka se on dan potruđi do Zameta, neče se kajat. A i vi mladiti i devojke moćete se vrtet do mile volje va onoj lepoj sale. Samo dođite.

Čujemo, da će se on dan zgrnat va Zamet od svih stran sila sveta, da se tamo malo pozabavi. To je i pravo, da se malo pomore „Sloga“ i da se onem vrednem ljudem od „Sloga“ da malo kuraja i za to preporučamo našem ljudem, kemu je samo moguća da ne fale ondan doč va Zamet.

Mošćenice, 3. 9. 1901. Velećenjeni g. urednici! Prosimo Vas da va našem dičem „Narodnem listu“ našampate još ovo nekoliko besed od naše zabave, ku smo imeli na 25. proštega meseca.

Vi ste zadnji put onako lepo napisali nekoliko rigi od te zabavi ma samo ste neć pozabili. Ča čemo no, čovek se ne more na sve domislet! Morebit niste se još ni sada domislili ča je to fallio, pak ču Vam za to ja povedet. Ki je najviše doprinesal, da je naša zabava onako lepo svršila? — Ki je onako lepo uredil našu čitalnicu? Ki drugi nego — mislim da već pogajate — naše

na sve ča se va životu dela poduzimlje. To je laglje razmislet malo. Koliko se stvari al odloži na kasnje sporad te slepe i neumoljne moći! koliko ludoga straha! koliko smešnih pokajanj! koliko bedsteh, nerazložnih i neopravdanih mružnji! koliko muki, boli, žuci i nesreć za tako izpraznu stvar!

Ako je va kuće ki god bolan — išće se, ki ga j' urekal. — Svo prokletstvo se saspje na njega. Mesto po mediga gredu zvat babu za razvred. — A koliko bi pametnije bilo, da potraže pravi uzrok bolesti al blizu al dugo — al ipak na samem bolesniku!

Svakid čam gledat i vavek se čudim kada se igrači nemirno vrte na kantride, obrujuju ih, al menjaju mesta, brundaju i šapču neke nerazumljive besedi i grdo gledaju na okolo. A znate zać to delaju? Da izbegnu „urokom“, ki bi mogli va kantride bit, al na mestu, al na desnom al levom drugu, al na „kibiceh“ zlobestem okom. — Kad fine igrat svaki trdo veruje, da je zgubil al dobil zaradi tega i tega — jednega od oneh gornjih razloga.

A more se pomoć proti urokom? — Narod govori da si, i teško nama, da ni! Ima puno stvari, ke čuvaju od urok. A ima puno ljudi, ki umeju uroki „razvred“. Kako se razvrgnu, to se ne sme povedat. *Tomč.*

lepe i vredne divojčice. One su nam onako lepo zapjevale i predstavljale. One su nas mužkih onako zabavile. One su, — — — ča čete da Vam rečem, one su sve storiće ča su mogle, samo da nam ča leppe on dan pasa. One su bilo kod te zabave, ono ča su roziće na jednom venci. Ča vaju jedan vencić ako ni na njen rozić? Niš! Svaki, ki ga pogleda ča reć da je lep ma da mu neć fali. Tako Vam je jašto i tu. Da ni bilo našeh dičnih frajlic, svih skupa, neć reć, bilo bi lepo, ma nikada onako, kako je bilo. To su već i sami naši gosti opazili, aš su vaje kad su se pokazale na „pozornice“, počeli pleskat i vapit „Živio krasni spol! Živilo mošćenike gospodjice“.

Svaki, ma svaki po boštrića ih je pohvalil ma je imel i zać. Ne samo da su učinile sve ča su mogle va on dan, ma su se trudile i pustile svi posli na stran, celo vreme ča se je pripravljalo za zabavu Avć, dosti su lavadi čapale od svojih manic, ma ča će njim to.

Sve je, hvala Bogu, lepo pasalo i svaka je sada zadovoljna.

Natanculo su se dosti, pak još pod muzikum, a oni lepi morčić i blonditi! Ju mane ma su se vrteli okole njih. Ma je koj god srce tuncalo on večer. — Da bite ih bili malo čili, drugi i tretid dan, kako su se hvalile jedna drugoj, šaptale na uho i povedale jedna drugoj ča njim je ki rekali i ku je ki pjažal. Celo šetimanu nisu imele ča za govoriti ako ne za to.

Ma ja njim isteho ne zameram. Ča čemo no, mladost — vrtoglavost. Ter smo i mi nekada bili onakovi, kada smo, još bili mladiti, ča ne šjera Jarba? — „Ježu Marija ma je bilo lepo, nikad takove lepoti nisam videla ni ne ču“, tako su govorile naše dobre divojčice. One pak, ke nisu bile na zabave, a otele bi bile poč, ma nisu ih od doma pustili, plakale su brižne i jadile su se na oneh, ki ih nisu pustili. Koliko se je suz stoćilo on dan va nekeh kućah! Ja sam na svoje oće videl, kada je jedna divojčica brižno plakala, zaća jednega ziđa, aš ju nisu pustili da gre va Čitalnicu.

Mane su, pomozli ne Bog, suzi pale od tugi, videt onega anjelica, kada plaće! Smilela mi se je neboga mladost, a proklinjal sam one nesrećni, ki su krivi, da se je onoliko suza stoćilo.

Drugi dan sam pul one divojki videl kada se na poneštri suši jedan kušin, aš je bil mokar od suz. — Ah, kako se more bit onako prez srca, pak jednoj divojke branit, da se gre malo divertit va onako lepo društvo! Ča ni to smrtni greh? Palic, palic, ki meritali oni oči i materi, ki su svojoj dece branili, da gređu va Čitalnicu on dan. Ma nisu ne oni krivi, nego ona hudoba, ki ih je na to napatil. Fortunato, Fortunato, da se je tvoja pokojna mat, ona dobra starica mogla stat s groba on dan, ča bi ti bila rekla? Promisli malo to, pak ne čes drugi put onako delat, kako si delal! Sram te bilo Boga, ljudi i tvojeh pokojneh!

Zabava va Mošćenicah je puno koristila i Čitalnicu i ljudem. Tu se je videlo ča smo mi i koliko prijatel imamo. Ča ni morda bilo lepo videt onoliko ljudi va našem mestu? Koliki prevareni Mošćeničani su on večer rekli da sada vide da je laž sve ono ča im neki ter neki govore? Čnda je za naše domaće ljude koristila ona zabava, aš govore da još ni nikada va Mošćenicah bilo onoliko sveta, danke da to mora neć i bit. Oni, ki su on večer bili va Čitalnicu zahvaljavali su Bogu da su doživeli on dan. Svi, ma svi, ki su on dan bili dole, ne moru se do prehvalit.

Eto to je duševna korist naše zabave i otvorenja Čitalnice!

A, hvala Bogu, i novčana korist je bila obilata. Ča neće od onoliko ljudi. Prijelo se je lepeh solidi po ovulda. Sama Čitalnica je prijela preko 600 krun. Ča ni to lepa svota?

Istom prilikom moramo zahvalit svem onem, ki su budi ča god doprinesli, da nam zabava lepo izpame. Osobito moramo pohvalit naše frajljice iz Drage, da su va onoliken broje prišle na zabavu i potrudile se više puti do grada, dokle se je pripravljalo za zabavu.

Moramo zahvalit i našem domorodcu i prijatelju našega naroda Egonu Mohović, ki se je pokazal onako zauzet za našu zabavu i podaril naše društvo. Isto tako se srdaculo zahvaljujemo gospodinu Jenju Kumičić iz Boršeca, ki je daroval našoj Čitalnici jedno 50 lepih knjiga, ča ih je sam napisal. Ugledali se i drugi va njegov primer! — Hvala najzaća svem, ki su nam bilo čim pomogli!

A Ti naša mila Čitalnice, napreduj nam, skupljaj naše neuko ljude pod svoje krilo i budi im, ča je kočka svojem pilićom. Podučaj ih i zabavljaj pak ča tako i nam zasvetit sunce sreće, mira i — božjeg blagoslova!

PS. Bit će drago čut našem prijateljem, da je naša mlada Čitalnica na dan zabave prijela preko 20 telegrama, kada njoj žele svako dobro na početku njihjega rada. A prišlo je i puno pisami od našeh prijatelji.

Iz Rovinjskog sela. Od tamo pišu nam dne 28. augusta t. g. sledede. Veljevredni prijatelj i čitatelji! Davam vam na znanje da su naši mački iz Rovinja držali jeno vello veselje va Rovinjskem selu na kraljev rođendan to je na 18. augusta. Ti mački su donešli eno malo glav od skabjenih sardel i nike vrucće bira. Kada su se seljanski mački ponajili tega vonjavega vraga i ponapili te vrucće bira to njim je valje va glavu sunulo pak su se bome ti maćidi mej sobom posvađili tako, da je bilo vrazjegja defara mej njimi. — Počeli su se tuć najme po glavah kako vrag po vragu, da čovik ni zna ali vidi Kineze ali maćicide. Videlo se je teć crnu talijansku krv a bome došlo je do pušak i revolveri tako, da su se rovinijski mački razbižali, da ni bilo ni jednega videti ako ne kad ter kad se je čulo kega zanjavkat. — (Morda su se skrili pod postelju kako uža Krtić? op. ured.) Da Vam je bilo gospodin redaktor videti onega noble e lustrisimo Presidente Juru Pokrajac. Njegova je glava bila veća nego enega! ... a koža mu je bila lipja nego enega Kineza. A Ive Dubrovici je ustal kako oni ki je dal Bogu šćafu. A kasjer je osta kako i pol tiča i pol miša kada visi va jami; za tajnika pak bi bija svaki rekali da je jedan od onih razplašenih šćavi ča se ih lovi doli u Abisiniji. Tako gospodo moja, da ni blizu strah bi bija ulovija čovika.

Dunke vi mački vidite kako su vam glave od ribe slabu učinile, drugi put te Vas zagušiti. Čita sam „Narodnem Listu“, da će čirkalo propasti. Bome poša je već k vragu. Njau! Njau!

Ča piše „teta Jambrožija“.

Ovpat je Jambrožinica „stomanjićeva“ timbraua s pečatom „della alianza italo-tedeska“. To se sve čita va onoj nemškoj i talijanskoj klombasice, na ku odgovaramo na drugem mestu — nemski. Za to mi čemo samo da malo vidimo, ako je još ča drugoga, o čemu piše Bedintarova Šmerdejuha.

Sv. Jerolim. I o toj stvari pišemo na drugem mestu našega lista. Da se je to dogodilo leta 1896. talijanski Bedintar bi bil pisal proti Talijanom, ki su navallili na kolegij sv. Jerolima, da su „zverii“, „nemani“, „socialni reptii“ da su „šaka bjeGUNaca“, i ča ja znam, ča bi njim svega bil zirigal. Danas ih hvali. A razlog? Sto štorini, ča mu ih Talijani davaju.

A poslušajte koliko je va tem Sale — soli. On piše: „Na ošpicij sv. Jerolima nema nitko pravo patronstva, nego on je slobodan pripada ilirskemu narodu i da je ravnani po ljudih tega naroda“. To je ono ča i mi govorimo. Ošpicij sv. Jerolima učinjen je bil za narod ilirski. Va narod ilirski ne more spadat narodu talijanski. Dunke ča ga imaju Talijani va tem? Ako je Sv. Otac Papa promenil ime ilirski na hrvatski, to je on mogal učinut, zać on ima za to oblast. Sv. Otac Papa zna, da su prošla ona vremena, kada su se va našeh strana neki ter neki zvali Ilirci — i pošto se sada zovu Hrvati svi — osim Talijanaša i talijanskih plaćenika, ki se zovu Talijani, za to je

posve pravo, da je on kolegij sv. Jerolima učinjen za Hrvate i samo za Hrvate. To zna dobro Krtić, a on bi to i sada priznal da ga ne plaćaju Talijani.

Naš prijatelj Adolfo. I on je Krtiću na rogeh. Nam ni za potrebu da branimo našega Adolfa proti jednemu Krtiću, kemu još salo visi. Mi znamo sve ča se je pripetilo našem Adolfu va tujem svete mej divljaci, puli keh nikakova obrana ne valja, zać se tamo po zakonu ne dela ni ne upravlja. Mi znamo to, da kada bi naš Adolfo bil čagod ne vrednega storil va tuđem svete da bi ga već naše oblasti bile otkada našle i pozvale na reć. A da nisu to učinile, to je najbolji znak, da Adolfo ni ono ča mu Krtić va svojoj šmerdejuhe riga. Koliko puti čovek trpi radi svoje bona fede — dobre veri? A to se je dogodilo i našem vrednem prijatelju Adolfu. Ča ni na primer Krtićeva žena „in bona fede“ prijala od njega on testament pod kem se je on prevrnski podpisal? ić? Postavimo suda, da se je ona prikazala s onakovem testamentom dole va Afrika, kada je bil i naš Adolfo, ona bi za siguro dobila 10 let peržuna — takovi su dole zakoni. A ki bi bil kriv? Krtić — ki ju je onako prevaril. I još ima obraga govorit neć! Nego neka zna, da mi čemo se i odsada kako i vavek ponosit s našim Adolfom, doćim mi pljuvamo na onega, ki se družii s jednim ženskim mantenjudotom.

Gvera. Ni huje stvari, nego kada se Krtiću spomene ča god kontra Italije. Neki dan je pisal: „la fulgida stella di Savoja“ i t. d. Hm! hm! la fulgida stella! A pred 5 let, prvo nego su ga plaćali Talijani — bila je: — „la spuzzolente cipola d'Italia“. Kako se vremena menjaju. Nego pustimo to ča. Krtiću ni pravo da mi zavemo naš puk da bude pripravan obranit Austriju proti Italiji.

Ma neka on govori ča ga je volja, mi čemo i napred tako delat zać mi znamo kakovi su Talijani neprijatelji našega Prvesvedega Cesara“. Pred nekoliko vremena pisal je jedan Talijan — glasoviti Pogazzaro, da je jednemu Talijanu nemoguća da postane deputat, ako ne nosi već va žepe Trst i Istru. A ta isti Pogazzaro piše va jednoj drugoj knjige: — „Il vecchio mondo antico“ ove besedi: „Maria si rasserenò, rise, interruppe la mamma con cento domande sullo stivale rimasto in paradiso. Che ne farebbe di quello il bisnonno? La mamma le spiegò, che il bisnonno lo avrebbe applicato per di dietro all' Imperatore d' Austria onde buttarlo giù dal cielo, se ve lo incontrava“ (Pagina 321.)

Ča nisu to strahote? Tako pišu Talijani proti našem dobrenu Cesaru! I takove knjige se prodavaju javno po butigah! I takove knjige se čitaju i čitaju! Bisnonno da čeka sa škornjom va raje, da more s njom od zada udrit našega cesara i hitit ga z neba, ako bi otel poč va raj. To je poruga, to je pogrdna na našega cesara — a tu i druge takove pogrdje čemo mi prvo ale kasneje osvetit. Zać mi smo Hrvati Austrijaki i ne puštimo, da se tako grdo ofenjuje našega dobrega cesara i kralja. I za to mi govorimo, da nam narod bude svaki čas pripravan, zać ni jedan ne zna ča se more dogodit od minuta do minuta. Intanto pred malo dan su već križali naši brodi od gverii mej Albanijom i Italijom.

Istrijska škola. Šmerdejuhe pišu z Lovrana: ... da te ih zapisat va našu istrijsku školu a ne va fervatsku“. Rifiht, rifiht! Nego mi pitamo Kranjskega Kukunu, da nam ovo raztumači. On govori da je njigova škola — istrijska škola — a naša hrvatska. Zać je naša škola fervatska? Sigurno za to, zać va njoj meštar tumači i uć fervatski. Tako, da ako je ona druga škola istrijska, to je za to, zać bi se va njoj moralo vadit po istrijski. Je tako? Dobro je — ako je dunke Kukunina škola istrijska — on mora i vodit decu po istrijski. Neka nam dunke pokaže ate-

stati, va neki stoji napisano, da je on abilitan vadit istrjanski. Ako ne more pokazati jedan takov attestat — ala marš ča z impiege i z Lovrana a istrjanska škola bi se imela zapret sve dotle, dok se ne najde jedan učitelj, ki će vadit po istrjanski. — Tako govore čaro školski zakoni.

Lovran i Laurana. Talijani bi oteži, da mi drugi zovemo Lovran — Laurana. Ale kako djavla moru oni to od nas pretendit, kada ni oni sami nisu se još navadili zvati Lovran — Laurana. Tako va zadnji Šmerdejuh nahodimo va istem dopise negde „Lovran“, a negde „Laurana“. Trubili!

Dok svrši svoje delo. Va šmerdejuh stoji, da škola ni učij i da Kukuma more nutre ustati, dok svrši svoje delo — ter nima samo zapševati!! Bože moj, ča bin ja dal, da mi je znat, ko delo ima Kukuma da svrši va škole! Čovek bi sto stvari pomisel. On da nima samo zapševati...⁴ Ko delo ima dunke nutre za storit? 3. 9. 00, 7482, 5, 68, 94. Kada je bil va staroj škole, imel je kušin i jednu velu Kukumu va kamarine. Ja znam ča je delal va Kukume — — —

Barba Tončić.

Leta 1898. pod kapitanom Fabiani ni se „Teta Jambrožija“ smela štampovat v Reke zaš da je to protuzakonito. Sada se pod kapitanom Scarpa sme „Teta Jambrožija“ štampovat v Reke, predma se od leta 1898. nisu niš promenili zakoni od štampi. — Kako je to moguće?

Domaće vesti.

General Salo befehlit in der letzten Nummer seiner „Tante Jambrožija“: „Schliessen wir die Reihen“. Man muss wirklich lachen wenn man sieht, wie sich Dr. Salo und seine Herren, die istrianischen Kätzelmacher, anstrengen unter den Deutschen Abbazias, für sich Stimmung zu machen. Kein Wunder, die Gemeinderathswahlen für Volosca-Abbazia sind nahe und da hoffen die Irrendenisten mit Hilfe des deutschen Elementes Abbazias etwas zu erreichen. Jedoch sie sind selbst überzeugt, dass alle ihre Hoffnungen vollständig aussichtslos sind. Nichts desto weniger versuchen sie durch Dr. Salo und sein Schundblatt uns, die Ureinwohner von Volosca-Abbazia bei den hiesigen Deutschen verhasst zu machen.

Krstić führt in seinem Artikel: „Schliessen wir die Reihen“, an, dass die Zahl seiner Freunde von Tag zu Tag zunimmt. Das kann er jenen weismachen, die unsere Verhältnisse nicht können. Wir dagegen können unzählige Beweise anführen, dass das von Krstić verführte Volk dieses Bezirkes allmählich zur Besinnung kommt und ihm den Rücken kehrt. Wir brauchen nur die Herren Stirn, Marotti, Jugo und andere zu nennen, um unsere Leser davon zu überzeugen. Das Volk kommt zur Besinnung, weil es einsieht, dass Dr. Krstić ein italienischer Söldling ist und dass die Italiener Istriens die gemeinsten Volksunterdrücker und Blutaussauger sind. Sie sind eben diejenigen, welche das Volk in der Unwissenheit und im „Dunkel des politischen Servilismus“ leben lassen. Es gibt nämlich in Istrien 17.000 schulpflichtige Kinder, welche keine Schule besuchen können, weil sie keine haben, und sie haben keine, weil die Italiener, welche die Landesverwaltung in den Händen haben, keine Volksschulen errichten wollen. Die Italiener Istriens fürchten nämlich vor der Aufklärung des Volkes und deswegen wollen sie keine Volksschulen errichten. Das vernachlässigte Volk erbarmt den Priestern und diese halten in den verschiedenen Ortschaften Istriens Nottschulen nur um das Volk anzufükeln. Deswegen eben werden die Priester von den Italienern und von Salo gehasst.

Es ist Tatsache was Dr. Salo weiter im erwähnten Artikel anführt, dass eine Schnar von Schmarotzern über uns gezogen

ist, aber diese Schmarotzer sind eben die Italiener. Arbeitssachen, an das „dolce far niente“ gewöhnt, wie Dr. Salo, wollen sie dem istrianischen Bauer das Blut aussaugen. Die italienischen Wucherer in Istrien sind zur Genüge bekannt. Der arme Bauer muss ihnen 20—40 % Zinsen zahlen und geht so zugrunde. Eben deswegen wurden von unserer Partel in Istrien sehr viele Reiffeisen-Cassen errichtet, damit sich das Volk von den italienischen Wucherern und Schmarotzern befreien kann. Sind denn wir Schmarotzer? Und Krstić, der sich, vermögens- und erwerbslos, weil arbeitsscheu, von einer alten Frau Ambrosini erhalten lässt, was ist er denn als einer der gemeinsten Schmarotzer? Er hat doch am 9. April i. J. bei Gericht den Offenbarungseid geleistet, dass das Hemd und die Unterhose, welche er am Leibe trägt nicht ihm, sondern der Frau Ambrosini gehören!!

Dr. Salo betrügt das Volk dieses Bezirkes, dass die Croaten, Istrien an Croatiem verkaufen wollen, als ob Istrien ein Sack Erdäpfel wäre. Nun aber muthet Krstić auch den Deutschen Abbazias zu, dass sie ihm diese plumpe und freche Lüge glauben werden, als ob er mit lauten Trotteln zu thun hätte. Das ist doch ein Attentat auf die Intelligenz der hiesigen Deutschen. Krstić behauptet des weiteren, dass zu uns Unfriede eingezogen ist. Das ist auch wahr. Aber der Unruhestifter und Ruhestörer ist oben er, der um einen Judaslohn sein Vaterland verrathen hat und das Volk in diesem Bezirke durch falsche Gerichte benurthigt, gegen die Behörden hetzt und ins Unglück stürzt. Vor seiner Ankunft in diesen Bezirk herrschte hier vollständige Ruhe. Durch ihn wurde Zwist und Hader ins Land gebracht. Salo wendet sich auch gegen unser Vorrecht, in unseren Kirchen unsere Muttersprache gebrauchen zu dürfen. Wir sind stolz auf dieses Vorrecht und werden es mit Leib und Seele bis zum letzten Athemzuge verteidigen. Dasselbe Vorrecht gönnen wir aber jeder anderen Nation auf Gottes Erde in ihren eigenen Kirchen. Nun kann uns das ein vernünftiger Mensch verargen?

Bis vor 20 Jahren waren alle Gemeinden in Istrien in den Händen der Kätzelmacher. Seitdem sind viele und ansehnliche Gemeinden in unsere Hände gekommen, so Buzet-Pinguente, Pazin-Pisino, Zminj-Gimino, Tinjan-Dignano, Boljun, Volosca-Abbazia und unzählige andere. Bei der Uebnahme aller dieser Gemeinden durch unsere Anhänger fand man die Gemeindecassen leer und die Gemeinden mit Schulden überlastet vor, so dass sie am Rande der finanziellen Ruin standen. Seitdem diese Gemeinden in unseren Händen sind, hat sich auch ihre Lage gebessert was wiederholt von den competentesten Factoren anerkannt wurde. So hat Ende vorigen Jahres ein Delegirter des Landesausschusses von Istrien (ein Italiener) alle Gemeindecassent in Istrien kontrollirt. In seinem Berichte an den Landesausschuss hat er ausdrücklich betont, dass die croatischen Gemeinden Istriens viel besser verwaltet werden als die italienischen. Uebrigens ist es eine bekannte Tatsache, dass in den italienischen Gemeinden Istriens durchwegs 100% Gemeindegeldschläge vorgeschrieben werden, dass in ihren Cassen nie ein Heller vorzufinden ist, dass sie alle mit Schulden überlastet sind und dass, wenn zufälliger Weise in ihre Gemeindecassen ein grösserer Betrag kommt, dieser sofort deffundirt wird, wie dies unlängst in Muggia in Montona und im Gemeindepital von Pola geschehen ist. Und um nicht weit zu greifen, wollen wir anführen, wie wir vor 7 Jahren die Gemeinde Volosca von den Kätzelmachern übernommen haben. In der Casse wurde nichts vorgefunden, an Schulden waren mehrere Tausende da und die dringendsten Arbeiten waren nicht verrichtet. Und solche echte Schmarotzer möchten unsere Gemeinde wieder in die Hände bekommen! Etwas um dem Dr. Salo eine jährliche Apanage zu sichern oder um unsere Gemeinde wie das Vereinshaus von Abbazia (Casino di lettura) zu Grunde zu richten, wobei einige Matadore die Taschen voll-

gefüllt haben? Das erste was sie thun würden, wäre, dass sie die Gemeindegeldschläge auf 100% erhöhen würden und hiedurch wären alle Hausbesitzer und Gewerbetreibende von Volosca-Abbazia ruiniert.

Krstić rühmt sich, dass seine Schaairen Legionen sind. Wir fordern ihn auf, nur hundert seiner Anhänger in Volosca-Abbazia zu nennen und wir sind bereit ihm ein Dutzend funkelneuer Hemde zu schenken, so dass er es nicht mehr nöthig haben wird fremde Hemde zu tragen. Jeder ehrliche Mensch schützt sich und muss sich auch schätzen sich mit so einem Individuum in einer Gesellschaft zu befinden. Möge Dr. Krstić von einem Bündnis der Deutschen Abbazias und der hiesigen Kätzelmacher fasseln und febern was er will, das glaubt ihm niemand. Er will damit nur seine Herren in Parenzo betrogen. Wir sind hier zu Hanse und wollen in unserem Hause die Herren bleiben. Wir sind unserer Sache sicher, mag da kommen was will. Unsere Sache muss, unsere Sache wird siegen, weil sie gerecht ist und weil mit uns alle diejenigen sein werden, welche die Gerechtigkeit lieben.

Wir werden jeden, der nicht mit uns sein wird, als Feind unserer Gemeinde, als unseren Feind betrachten und darnach uns richten. Schliesslich noch was. Dr. Krstić hat in unserer Gemeinde nichts zu suchen. Er ist hier weder zuständig, noch zahlt er hier Steuer, darum ist es lächerlich, dass er sich um unsere Angelegenheiten so sehr kümmert. Er würde besser daran thun, sich um seine verlassene, dem Elende preisgegebene, gesetzsmässige Gattin zu kümmern und trachten, dass er doch einmal eine anständige Arbeit beginnt und aufhört auf Kosten der alten Frau Ambrosini zu leben. Er und alle seine Herren, Gönner und Freunde mögen sich alle auf den Kopf stellen, sie werden nie (verstanden!) unsere Gemeinde in die Hände bekommen. Hiemit „schliessen wir auch unsere Reihen“!

Talijanski banditi. Kako smo va zadnjem „Narodnem liste“ javili provalili su na 29. augusta po belem dneve neki tobožnji Dalmatinci va zavod sv. Jeronima va Rime pak su se lepo impossali. Zavod sv. Jeronima bil je od sv. Oca Pape učinjen pred više stotin let za putnike Ilire ki bi prihajali va Rim.

Va tem zavode imeli su ti putniki za tri dni za niš hrani i stanovanje. Sveti Oci su više puti ta zavod promenili kako je vreme zahtevalo a sadašnji naš sv. Oca papa Leon XIII. promenil je svojem pismom „Slavorum gentem“ zavod sv. Jeronima u kolegij za sve redovnike, ki hrvatski govore i ki prihajaju v Rim na visoke škole. To je sv. Oca učinil za to zaš sada je dosti hoteli va Rime pak ni treba da se za putnike ima zavod kakov je bil prvo on sv. Jeronima. Ov zavod je kroz leta i leta svojja obstanka dobil od razneli dobrošinitelja puno beči tako da sada ima nekoliko stotin tisuć franak svojga. Onemi, ki su prvo ravnali s tem zavodom ni bilo pravo da ga je sv. Oca papa tako promenil i postavil nutar drugoga direktora našega čoveka doktora Pazmana, pak su storili sve moguće da se opet posesaju sv. Jeronima. tobože da ta zavod pripada samo Dalmatincem. Prvi direktor tega zavoda bil je neki Tito Alacevich, ki je lepo va zavode jil i pil i niš delal nego još beči od sv. Jeronima inkaseval. On se je lepo dogovoril s talijanskem guvernem, da te beči sv. Jeronima razdelit pak je na 29. augusta z nekoliko drugimi banditi provalil po belem dnevu va kolegij svetog Jeronima i zavukli su se nutar. Mej temi banditi bil je Alacevich, neki doktor Bonavia neki kanonik Vitich, Simo Pjerotić i neki kolonelo Galateo i nekakov pitur Voltolini; neki Popović i Costa. Ti junaki su u ime Dalmacije impossali se kako razbojniki zavoda sv. Jeronima, a talijanska policija na mesto da ih pedepsa ih još proteji. Ki su pak ti junaki ki u ime Dalmacije takovu sramotu delaju. „Conte“ Tito Alacevich je nekakov conte colle braghe onte i t. d. brez konteji, talijanski sudit ki je oženil jednu bogatu talijanku pak njoj svu dotu pofrajal a sada bi hitel pojist beči sv.

Jeronima. Doktor Bonavia talijanski podanik nikakov doktor nego nekakov špicjer brez špicjarije ki va Rime od glada umira. Kanoniku Vitich fali jedna dužica „kolonelo“ Galateo je kolonelo kako i oni dva ki imamo na Volosekem. On je mulac nekoga Talijanskega delavca a čini se da se je rodil va nekakovem špitalu va Dalmaciji.

Voltolini je talijanski sudit i pitura kamaru — pituridina. Pjerotić je jedan crški razbojnik kega naši sudil radi prevarstva proganjaju. Costa je talijanski sudit i prvi talijanski Papacosta.

I ti ljudi su u ime Dalmacije provalili va zavod sv. Jeronima. Pihil! Fali njim je samo Krstić pak bi bila banda podpuna.

Oni nimaju s Dalmacijom niš, zaš nisu ni Dalmatinci ni Austrijanci pak svejedno su na 29. 8. slavodobitno telegrafali va Zadar talijanskemu podoste Ztiotti i talijanskemu kralju va Raccogni javljajuć njim svoje hajdučko delo. Zavod sv. Jeronima je pod protekcijom Austrije pak se čudimo da ni naš guvern oštro zahteval od talijanskega guverna, da se oni hajduki pedepsaju. Tako trpi jako auktoritet naše monarrije. Doktor Pazman je hajduke tužil sudu ki bi ih po zakone moral pedepsati nego ako znamo da su hajduki delali dakordo z guvernem talijanskem opnta moremo već neprvo znat da nete bit pedepsani. Temtoga je talijanska vlada zela v ruki celo imanje zavoda sv. Jeronima. Za tem se gre. Sada neka sv. Oca Papa, neka naši biskupi čekaju dokle njim talijanska vlada da to imanje nazada. Istarski talijanski foji hvale do neba oni razbojniki ki su kako tati provalili va zavod sv. Jeronima. Se zna njim je najveće veselje ako naš Slavince ki godar proganja kako nas oni v Istre proganjaju.

Zibela kćeri talijanskega kralja još ni plaćena liti zaš su talijanski lupeži provalili va hrvatski kolegij sv. Jerolima u Rimu. Kako je poznato sv. Oca Papa je odlučil, da zavod sv. Jerolima va Rime postane kolegij za hrvatski narod. Stvar pravедna — i čast svetemu Ocu, ki je tako odredil. — Na 1. ovega meseca imel je rektor dr. Pazman zet v ruki upravu tega kolegija, kada ti temu ne beše dignuli su se neki banditi — dalmatinski dizertori — i na hajdučki način navalili na kolegij sv. Jerolima, proterali od onuda naše ljude, načinili stol i počeli žerati i lokat, kričati i halabučić, kako ljeseomučnici. Od te svoje pijanke poslali su oni telegraf na talijanskega kralja i kraljicu kade njim na veleizdajnički način izrazuju svoje poklonstvo. A zaš sve to? Za to, zaš je va kase od sv. Jerolima nekoliko tisuć krun, keh bi govern gladne Italije otel posvojiti, da plati onn zibelu od kraljeve kćeri Jolandi, ka još ni plaćena. Ne verajete? Čujte ča o tem piše foj „Il Secolo“, ki se stampuje va Rime: „Non avendo sino ad ora, ricevuto che una tenue somma di denaro per il lavoro della culla della principessa Jolanda di Savoia... prego di affrettarsi a presentare i conti di cassa, affinché tali somme mi vengano al più presto rimesse“.

Costantino Calvi direttore dello stabilimento della culla.

A to će reć po hrvatski: „Jer nisam do sada dobil nego samo nekoliko beči za delo od zibeli od principese Jolandi od Savoiji, prosim, da mi se koliko brže prikažu računi, da budem koliko prvo plaćen.“

Kostantin Calvi dierhur stabilimenta od zibeli.

Ki ne veruje, neka zame v ruki „Il Secolo“ od utorka 20. augusta 1901. A ča će to reć? To će reć, da pokie su Talijani videli, da ne moru sami platit zibelu od principese Jolandi, su odlučili, da ju kakogod drugačije plate. I jušto va to vreme se je počelo pisat od naredbi sv. Oca Pape, i „Talijani su skočili: „Vara, vara, s onemi hrvatskemi beči bimo mi mogli platit zibelu naše principese.“

Ste čuli kada ča takovega? Jedna zemlja, ka se štima, da je Bog zna ča, nima ni toliko beči, da bi s njimi mogla platit zibelu od kraljeve kćeri! Nego za Italiju ni to nikakovo čudo! Tamo je mizerija takova,

da po cestah ni čovek nikada siguran, da ga ki tatina talijanski ne asaltá. Ma pasje vire, neka asaltaju po cestah kuda su navajeni ale neka puste tajji koleji s mirom — a brutti banditi!

Madvojvoda Ludvig Viktor brat našega presvetloga Cesara prišal je čera na 11. o. m. v Opatiju.

Koliko se Dražki mački razumeju va muziku. Subotu večer pasal je pul Dragi jedan vapor sa našimi Opatijci i Vološćaki, ki su hodili do Berseča, da pozdrave gosp. plovana Jelusića, aš mu je taj dan bil imendan. Na tom vapora bila je muzika a moralo je bit i lepi broj pjevači. Kad su došli blizu Drage, muzika je počela zvonit jednu hrvatsku marču. Naravski da su na prvi glas muzike skočili ljudi vanka da vide ča je to. — Vapor se pokaze vas va jednom svetlu a muzika zvonit češ boše lepše. Naši su odmah poznali da to moraju bit Hrvati jer muzika zvonit hrvatsku marču. Mački pak stanu so veselit da je to „Lega Nacionala“ i da jil valja pozdravit.

Jedna žena, neka Beta Banderkina rekla je dapače, da kako lepo zvonit ova muzika, altrake ona dečarija nedelju i da ona pozna da to zvone jednu marču talijansku. Kafula i kompanija počeli su već teč da te ča god važat i da te ih pozdravit, kad ti ne beše muzika prestane zvonit a pjevači zapjevaju lepu onu pjesmu: „Bog i Hrvati“. — Ale naši mačići još se sada više važju i počeli su govorit da kako lepo kantađu talijanski. Neke mlade počele su njim govorit da ne kantađu talijanski nego hrvatski ali oni nete da veruju već počnu vapit: Urra!

Na vapore su njim pak odgovorili sa gromovitim „Živio“ a naši sa već u to vreme važgali nekoliko kresi i sveći. Sad da vidite kako su vam se skrili svađi domi. Da ste ih svedum žli isekat ne bite ih bili naši. — Naši su još dugo vremena pravili iluminacijon i hvatali spuški. Kad su se pak vradali bila je sveta Draga i Mošćenice rasvetlena i pjevalo i vikalo se je iz kraja i na vapora. Mačka ni bilo ni čut već on večer. Tako su vam ostali i taj put s dugem nosom.

Kako Krstić svoji prijatelji trata. Utorak večer predpasanu šetimann je se Krstić va voloskoj kafetarije potukal svojem najboljem prijateljem g. Štirnom. Krstić je Stirna pital tri tisuća fiorini za tiskarnu kupit a Stirn je odgovoril da on je već poradi Krstića škodan 4 tisuća fiorini, da on neda već niš. Krstić je na to rekao da kad neče dat beći za tiskarnu neka mu plati 2 tisuća i pol ke mu je dužan. Pomislite si malo kako je moral gosp. Stirn gledat kad je čul da je on Krstiću dužan 2 tisuća i pol. To ga je tako razjadilo, kako bi svakega, da je počel sakraboljat a beseda za besedom prišlo je borne i do matafini. Tu su letele kantridi i stoli da se je sve treslo i svi ljudi su s kafetarije van pobegli. Krstić je prijel g. Štirna za ruki i začukal mu je nohti tako duboko va meso da su mu sve ruki ocrnele. Za tem mu je zrigal svega i svačesa i zval ga za na mejdan ako ima kuraja. Stirn se zna pametniji od Krstića ni se htel poč tuč s njim nego je šal ča s kafetarije va „Internacional“ kade je s našimi mladici počel pjevat hrvatske i slovenske pjesmice i nazdravljat Hrvatom, Spinciću i Laginje i zaklel se je da neče već nikada imet posla s Krstićem.

Pomislite, sto i sto puti je g. Štirn Krstića najil ki zna koliko mu je beći dal, pak još je imel kuraja tuč ga za to ča mu ni htel dat tri tisuća fiorini. Se zna Krstić bi htel da mu se vavek hita va njegovo nezasiđljivo grlo. Ako nedaš onputa si lopov izdajica i svo zlo i još čete tuč. Ča mislite da bi bil Krstić nikada ni pogledal gosp. Štirna da nima Stirn onoliko beći. Krstić se je za to njega držal zač ja ga htel mučt i Bog zna koliko mu je muznal. Prijateljstvo, ljubav, stranka to je sve Krstiću deveta briga. Sve ča on dela piše i govori to samo čini poradi beći. Mi bimo se bili prvo smrti nadali nego da ča Krstić svojga dobročinitelja Stirna onako maltratat. Sada

se zna, mu se opet liže, pital ga je oprošćenje pisal mu je, poslal je k njemu svoje padjaše Ninota, Zuckvarića, Šestici i druge da mu oprosti nego sve to samo za to da ga more opet mučt. Kad z drugem govori onputa se Stirn ruga. To su mačji prijatelji. Stirn se je mogal osvedočiti da ki se z mački pača biva uguben.

Bogati ribolov na Preluku. Predprošlu nedelju su Kirci va Preluce zategnuli 50 glav tun, ponedeljak jedno 300 a utorak opet 50 glav, svega skupa 400 glav po 5 do 6 kil svaka. Čudnovato je da Kirci ne nose skoro niš veče ribe, ku va tratu čapaju na Volosko. Radje ju pelju ča kade ju prodaju za niš nego donest ju na Volosko al Opatiju kade bi ju prodali po svi beći. Občina bi morala reć Kircom: Al morate pernest i veču ribu na Volosko kad je zategnete al vas ne čemo pustit prodavat ni drobne ribi.

Nered na Voloskoj peškariji. Tuže nam se ljudi, da je na Voloskoj peškarije veli nered. Premda se riba do devete uri ne sme preprodavat sve jedno ju prekupovci već na pet i šest ur jutro od ribari kapaju, pak ju nose ča a za voloski ljudi ne ostane niš. Baš srečan je on ki more kadagod na peškarije malo ribi kupit. Temu neredu bi se moralo storit jedan pat kraj. Preporučujemo ovu tužbu občinskemu glavarstvu na Voloskem.

Austrijska oklopnačka na Rieci. Ponedeljak stigla je na Rieku austrijska oklopnačka (karocada) Karl VI.

Talijanski špiun. Predprošli čedan fermal je pulicija v Reke nekoga Giuseppe Salvatori. Ta čovek je rekao da je trgovački agent. Kad su ga vižitali naši su puli njega karti iz keh se je videlo da je ta Salvatori kapitan talijanske vojske poslan ovamo za špiju. Ta čovek je bival nekoliko čedan prvo puli Joškota na Voloskem.

Talijani jadni na Untantina, Untantin jedan na Krstića, a Krstić jedan na Šrajberićinu a Šrajberićina jedan na Pegana a Pegan jedan na decu. Kada su Talijani doznali za fiaško ča su ga doživili ovi dni na Voloskem, pisali su Untantinu jedno oštro pismo, kade su mu rekli ščeto e neto, da oni sa ga poslali na Volosko za to, da to mesto, da to mesto privede va kirlo talijanskoga partida, a kad tamo, još se ni pravo ni posel na Voloskem, a već se je va tem meste dignula škola hrvatska sa 78 dece. To ča je fiaško, fiaško i fiaško pak da je dosta slabo od njega, da ni znal tu sramot na vreme odstranit od Talijani.

Kada je to doznal Untantini valje je pozval na raport Krstića i skidal se je na njega, da ča te lga Talijani za to placat, da im se ča više dece upisuje u hrvatsku školu. Krstić se je skuževal, da on ni kriv nego Šrajberićina, ki da ga je inšempjal z onemi njegovim dati od steni. Šrajberićina ča je njemu rekao, da ga sigurne, da će poč va onu hrvatsku školu samo malo dece — on ča to zna i na to ča se je Krstić zanesal. A rekao je to Krstić i Šrajberićine a zastrašil mu je, da mu ne će već niš davat tradužiti. — Šrajberićina je na to valje pozval Pegana i rekao mu je oštro: „Dokle je bil va našoj škole on meštar Hrvatina imali smo do 90 dece, a sada odkada ste vi nimamo ih nego 31. Ča vas je za to samo junta poslala? Da ste vi, na mesto borđizat z onom barkacom po Lovrane bil celo vreme ovde sve bi to bilo drugačeje pasalo. Lepe stvari.“ Pegan ni znal ča, nego ča se i on sfoga, jadil se je na decu, a deca se mu se, kako vavek va brk smela...

Ambrozinkin pasi. „Salò“ je va predzadnoj „Spudacere“ pisal proti Kastavskoj pođestarije zač da je stavila takse na pasi. On je dapače i rekuril na juntu proti zaključku občinskoga zastupstva skem se je odlučilo te taksi na pase. A znate zač? Za niš drugo nego za to ča njegova stara Ambrozinka ima niš manje nego 68 pas mladeh i stareh. Mej temi je puno bolneh. Občina je poslala Ambrozinke pulicaja i šintara da se malo vidi koliko je teh pas i koliko ih je bolno.

Ambrozinka je rekla da ako je ki njiji pas bolan, da ga ona zame na postelja sobum. Radi teh pasi sa se furešti ki bivaju po lete na Matuljah pritužili na kapitanat, a kapitanat je rekao da dokle ne bude Kastavsko občina stavila takse na pasi da se proti Ambrozinke neće moć zaradi pas niš storit. Ča je občine Kastavskoj preostalo drugo nego da stavi na pase takse? Kapitanat je dal ordin da se va Kastavškine imaju stavit taksi na pasi a temu su krivi samo Ambrozinka i Krstić ki va svojoj mačjoj knje drža niš manje nego 68 pas živeh a Bog zna koliko krepaneh va kasetah, tako da je vas zrak oko knje okužen. Još ima Krstić obraza krivit kastavsku občinu radi te taksi. On je kako i on tat ki ukrade pak beći ča i vrišči „fermajte tata, fermajta ga“. Tako delaju talijanski banditi!

Salò je va more palo. Nedelju na večer je neki čovek iz Preluka prodaval po oštarijah nekovok drobić, ki je imel sva formu od sala! Naši ljudi ki ne moru salò videt ni na štampi počeli su mu zijat, ča nosi okolo „salò“, a naš ti čovek zač se je bal da mu se ne bi počela i dečina okole rugat da prodava po Voloskem salò, faknul ti ga je va mandraž i drugi dan smo čuli, da su ga peškari Čozoti i storili jednu dobru ručaju. Dobar tek! Salò je pošlo salò!

Liep primjer braca Čeha. Glasoviti češki prvak g. dr. Josip Herold, o kome je već nekoliko puta bilo govora u našem listu nije za svoga boravka u Opatiju propustio prilike, gdje ne bi pokazao svoju ljubav do ovoga našega naroda u Istri. Tako je on učestvovao kod više narodnih slavlja, a eto malo prije svoga odlaska u Češku sjetio se zajedno sa svojom milostivom gospođjom Ottilijom i naše družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, podarivši joj svotu od 40 kruna. — Jednaku svotu od 40 kruna podario je družbi i g. Rath češki spisatelj. — Obje su svote predate gosp. družbinomu blagajniku. Liep je to primjer bratske ljubavi i uzajamnosti.

Dao Bog te se i drugi mogućaici Slavenski ugledali u liep primjer naših dičnih Čeha!

Za kolegij sv. Jeronima. Občinsko zastupstvo Voloskoga i Opatije sabrano danas u sjednici zaključilo je, da se nasljed provale talijanskih lupeža u hrvatske kolegij u Rimu oadašaju ova dva brzajava:

Njegova Preuzvišenost
Ministar Goluchovski

Beč.
Molimo zaštitu zavoda Jerolimskoga za hrvatski narod u Rimu proti silovitom napadaju samozvanih Dalmatinača.

Za občina Volosko - Opatija
Načelnik:
Dr. Stanger.

Eminentissimo
Cardinali Rampolla
Roma-Vaticano.

Communitas Voloscano-Abbatiana gratias agit Pontifici pro instituto heronimiano croaticae gentis, condemnans aasum violentum Pseudodalmatarum.

Praefectus
Dr. Stanger.

Krstić je dobil neki dan na sudu dva dni peržuna ča se ni ponašal lepo naprama pulicaju g. Podreki. Dva dni! Kad je bil Hrvat dobil je najprvo 21 dan, a kada je postal Talijan sve manje i manje, tako da je neki dan dobil 3 a sada dva dni. Ako bude tako naprvo hodilo on će najzada dobit mesto pržuna manč od suda.

Šćitarov hitac — Miljavac na Voloskem agituje za talijansku školu na Voloskem. Tako je on ovi dni dečka od jedne naše ženske mutil, da neka ne gre va hrvatsku školu, da ako gre va onu dole, da će mu dat robu za niš i ča ja znam ča još. To je preparuka onim našim ljudem ki se puli njega služe.

Atentat na Mac Kinley - a predsjednika Američkih sjedinjenih država. Na 6. o. m. nahajal se je Mac Kinley na ekspozicione va Buffalo (Amerika) kad ti najedanput navali na njega neki nepoznati čovek i izpali na

njega dva tira od revolvera. Predsjednik je ostal teško ranjen — ali sada mu je puno bolje i misli se na stalno da će ozdravet. Atentator je neki niščet ki je bil vavek va družtvo od najpoganejih talijanskeh anarhisti i nahuckan od teh talijanskeh razbojniki počini se to zlo delo. Ljudi držite se dugo od talijanskeh lupeži!

Vahilo na občni zbor „Gospodarske zadruge za sodni okrąg Podgrad“, kateri se bo vršil v nedeljo, dne 22. septembra 1901. ob 3. uri popoldne v prostorih gospe Josipine udove Inkra.

Dnevni red:
1. Nagovor predsjednika. 2. Porodilo tajnika. 3. Porodilo blagajnika in pregledovalce računov ter razprava o sklepnem in proračuna. 4. Volitev pregledovalce zadržanih računov. 5. Splošna naznanila in predlogi. 6. Srečkanje na dobitek različnega orodja in semeanu.

Srečkanja se more udeležiti lektor je oplačal letne doneske osebo ali po odposlancu. Tik pred zborovanjem se ne sprejemajo novi udje. Odbor.

Kuga. Od službene strani se potvrđuje da ni v Reke kuga. (Ma je benj na Matuljah! op. sl.)

Istarski sabor sazvan je za subotu 14. o. m. va Kopar.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru gosp. Gturo Štreaj izručil nam je 6 k sakupljenih za družbu u Ičićih na krstu u kući Josipa Andrečić Paronić. Kod proslave konstituiranja društva „Sokol“ sakupilo se je dne 1. 9. 1901. kod Joškota k 5; za istu družbu dne 2. 9. 1901. sakupilo se opet kod Joškota k 6 za družbu; dne 25. 8. 1901. sakupilo je g. Josip Frol u Juičićih u veselom družtvu k 3 i 43 za družbu; kod skupnih botražnjih Ivana i Frana Lenac u Zemetu sakupilo se k 6 a kod proslave imendana predsjednika Zametske „Sloge“ g. E. Rubesča sabrali su neki „Slogaši“ za družbu k 8. Ova poslednja dva iznosa poslana su blagajniku družbe. — G. Petar Veličić šilje nam k 1 i 92 za družbu za izdicirane 3 cigareta. Kod otvorenja čitalnice va Mošćenicih sakupilo se je mej Veprinčani i Mošćeničani kako ostatak računa za mušku podružnicu u Veprincu k 4 i 60. Živili darovatelji!

Prigodom boravka prijatelja Vrbničana u Voloskem sakupilo se za istu družbu među Voloskim mladici kod Joškota k 3 i 6 helera. — Gospođa Francika Žigulić darovala je za istu Družbu 1 k. Živjela.

Hrv. pjev. i tamb. društvo „LAVOR“

Opatija - Volosko.

Podpisani javlja ovim p. n. gospodi pjevačima i tamburašima, da će se držati sada u nastave jezensko kao i u zimsko doba vježbe pjevanja u utorak i petak u 8 sati na večer a vježbe tamburanja u sreu i četvrtak u isto doba.

Upozoruje se istodobno i postavlja na srce gg. članovima, da marljivo polaze svi u točnu uru rečene vježbe, da bude tako ovo po našu narodnu stvar toli koristno društvo moglo odgovarati svojoj zadaći.

Opatija, 10. rujna 1901.

Odbor.

Oglas.

Daje se ovim p. n. občinstvu do znanja da se je u Mošćenical, u kući prije Lazarić otvorila nova gostionca „Velebit“, koja je providjena dobrom kuhinjom i izvrstnim domaćim vinom i pivom od najboljih pivovara. Pred kućom je krasna terasa sa divnim vičikom na more.

U istoj gostioni mogu se također dobiti sobe za stanovanje i prenoćenje.

Ciène vrlo umjerene. — Poslužba bezprikorna.